

SAMOJEDHUNDENS HISTORIA

- FAKTAN, MYTERNA, LEGENDERNA OCH SÅGNERNA -

”För att komma till källan måste man gå mot strömmen”

Av: Camilla Nyström.

Ovan: Samojedisk hund från Sibirien tillsammans med hans ursprungliga ägare som Vladimir Beregovoy köpte från Samojedfolk runt ca 1960 under sina fältstudier på den sibiriska tundran.

För många tusen år sedan, drog sig inlandsisen undan i Norr och lämnade land efter sig som så småningom i de södra delarna skogsbekläddes och i de nordliga delarna övergick i tundra landskap som allt eftersom besattes av olika djurarter. Älvar och sjöar fylldes av fisk. Som en naturlig följd flyttade så människorna efter för att ta del av vad naturen gav, det var jägare och fiskarfolk. Dessa förfäder kom inflyttande från sydligare, alternativt västligare, breddgarder och hade då troligen redan hunden som följeslagare. De vapen som jägarna hade till buds då, var som alla förstår mycket primitiva, pil och båge, gillar av olika slag, och jaktlyckan var väl då som nu skiftande. Man kan förstå att de hade lätt att ta till de hjälpmedel som då fanns att tillgå och varför då inte en fyrfota vän som jaktkamrat? Hunden som sedan också tidigt i historien kom att bli ett bra hjälpmedel även som dragare och bärare vid transport till och från jaktmarkerna, vid förflyttningar och vandringar över de Arktiska områdena.

Jag har intresserat mig för och studerat Samojedhundens historia under många år och vill här lyfta fram några av de idag vanligt förekommande och florerande påståendena kring rasens vara eller inte vara och diskutera kring dem. Tanken är att komma ett steg närmare sanningen genom att gå tillbaka till och se vad de historiska källorna berättar för oss i förhållande till de idag förekommande olika tros uppfattningarna kring rasens vara eller inte vara.

När man gör sina historiska efterforskningar om rasen blir man ganska snart varse/medveten om mytologin och den motsägelsefulla och felaktiga faktan som förekommer och har spridits vitt och brett under årens gång om Samojedfolken och deras hundar, de tidiga Arktiska expeditioner Samojederna och deras ägare, med flera. Allt eftersom tiden gått har många felaktigheter och missuppfattningar blivit sanningar då de spridits vitt och brett från mun till mun och från skrivet verk till skrivet verk. Många är de entusiaster och författare som bara skriver det som

någon annan redan har skrivit utan att kontrollera fakta, källor och sanningsvärde. Till och med i många av de stora verken som blivit världs erkända som fakta källor om rasen kan bära många felaktigheter och/eller otydligheter om rasen.

- Många skriver bara det andra har skrivit utan att källgranska.
- Att romantisera och förfina fakta och historien kring rasen.
- Lyfter bara fram det som låter positivt.
- Den perfekta hunden.
- Förfina Samojuden i förhållande till övriga sibiriska raser, samma fenomen inom exempelvis Siberian Husky.....

Men sedan är det ju också så att allting är ju relativt inom hundvärlden, bland annat så är ju en viktig fråga följande: I förhållande till vad, vad är det vi jämför med?

Människor, uppfödare och alla intresserade av Samojudhunden som ras som bara kopierar information utan att själva studera historien, utan att nämna eller känna till källorna visar på att de inte kan så mycket om rasen som de vill få andra att tro.

Frågan kring vilket djur som var Samojudfolkets dragare hunden och/eller renen...

är något som idag verkar vara ett ämne där det hos många av dagens Samojudhundsägare råder en del oklarheter om hur detta förhåller sig. I diskussionerna om Samojudhundens historia och ursprungliga användningsområde är ovanstående fråga en vanlig käpphäst och just därför är den av extra intresse och bör belysas. Nedan i denna artikel några intressanta fakta som kan klargöra denna fråga något.

Frågan om hur hundarna användes hos Samojudfolket har länge världen runt varit en ständig återkommande fråga som skapat många kontroverser. Är det en slädhund? Är det en vallhund? Är det en vakthund? Det måste nämnas här att alla arbetande raser var i begynnelsen jägare/jakthundar. Detta är fortfarande sant om dessa raser i deras hemländer/ursprungsländer, denna förmåga har inte skapats av människan utan av naturen själv. Den ursprungliga Samojudhunden var en jägare/jaktkamrat för sin ägare. Det var inte möjligt för naturen och moderjord att designa honom endast som vallhund. De djur som skulle vallas i deras ursprungsland var renar vilka inte levde i områden där snön låg allt för djup på grund av att ren mossen i dessa trakter var svåråtkomlig. Moder natur har heller inte designat dem endast som slädhundar. Men deras naturliga anatomi gjorde dem på ett naturligt sätt till dragare, hundarna av Samojudisk typ sattes till denna användning av människan. (Robert H, Dolly Ward, Mardee Ward Fanning 1998, ur boken "The new Complete Samoyed")

Många av Samojudfolkets stammar är idag experter när det gäller körning med renar. Och frågan är då i vilken utsträckning använde man hunden? Först och främst bör vi titta historiskt på Samojudfolket och deras hundar av Samojudisk typ och likväl bör vi också titta på hundar av Ostjakisk typ då det mesta tyder på att båda dessa hundtyper ligger till grunden för vår västerländska registrerade Samojudhund vi idag känner.

SIRTJA SAMOJEDHUNDENS URSPRUNGLIGA UPPFÖDARE?

När de Ostjakiska och Samojudiska folken (enets, nenets, njanasan, selkuper, m.f.) för ca 1000 år sedan kom till de östeuropeiska tundrorna (ordet "tundra" kommer av samiskans "**duoddar**") fanns där redan människor. De kallades av samojuderna för **sirtja**. Samiska språket har ett substrat gemensamt med de samojudiska språken. Det förklaras av ryska forskare av att det finns ett gemensamt uralisktalande substrat hos samer och samojuder. Det substratet anses komma från den urbefolkning som fanns i norra Eurasien innan de nuvarande folken bildades. L.V. Chomič och andra forskare anser att sirtja har ett samband med samerna och samernas förföräldrar. Jakuterna kallar sina närmaste samojudiska grannar för **saamaj**.(Jakuterna är ett turko-tatariskt folk i nord-östra Sibir som för ca tusen år sedan tvingades norröver, till följd av någon sorts naturkatastrof, från trakten runt Bajkalsjön).

En fråga vi nu kan ställa oss är om våra dagars Samojudhundar stammar efter hundar som ursprungligen redan fanns hos Sirtja folket som bebodde västra Sibirien redan innan Samojudfolken kom dit eller om de stammar efter en

hundstam som följde med Samojedfolken när de flyttade ut på den Sibiriska tundran vilket är en relativt sen historisk företeelse i förhållande till den långa tid som Sirtja eller andra fiske och jakt kulturer bebodde Sibirien. Här kan vi fundera över om hundarna kanske redan fanns i Sibirien när de moderna samojediska folken anlände dit eller hade de hundarna med sig? Eller är dagens hundstams uråldriga historia en mix och uppblandning mellan befintlig hundpopulation i Sibirien och de hundar som eventuellt följde med de mer sentida polarfolken när de vandrade in över tundran?

PROBLEMEN OCH MYTERNA KRING SAMOJEDFOLKET

En av de stora missuppfattningarna som råder bland Samojedhunds entusiaster är iden om en nation och ett Samojedfolk. Detta missförstånd är begripligt och förklarligt: från första början då den första informationen om områdena och folken i rysslands och Sibiriens avlägsna hörn kom, vilket kom till oss på 1200-talet, pratade man bara om det Samojediska folket och inte något om de olika folken, språken, kulturerna och försörjningssätten. Ytan man drog alla över en kant. Först efter det att en mer detaljerad forskning kommit igång visade det sig att Samojedfolket bestod av flera existerande nationer. Människor som talade sitt eget språk och hade sin egen kultur. Vissa av dessa nationer har under århundraden dött ut och/eller slagits samman. Idag finns det framför allt fyra grupper/nationer: Nenets (vilka kan delas in i tundra Nenets och Skogs Nenets), Enets (även här tundra enets och skogs enets), Selkuper och Naganasaner. På 1700-talet hittade man också i södra Sibirien Soyot och Motorsamojeder, med flera.

1. Nenets – Har alltid varit den största gruppen
2. Enets – Räknas ofta idag in under nenetserna.
3. Naganasanerna – Är den Samojedgrupp som levtt mest isolerad.
4. Selkuper – Tidigare Ostjaksamojeder.
5. Sayaner.
6. Mansi

7. Chanter – tidigare ostjaker, ett folkslag främst boende vid Ural bergen och Ob floden i Sibirien. Ett grannfolk till Samojederna, beblandades ofta med samojederna och förvexlades ofta med dem. Också Chanternas Ostjakhund har en stor del i etableringen av dagens västerländska Samojedhund.

”Alltså en mängd olika folkslag, kulturer och försörjningssätt.”

Just fenomenet att prata om Samojedfolket som ett folkslag och en nation har varit grunden till många missuppfattningar om rasens ursprung. Detta är också troligen anledningen till varför det idag råder en del konflikter i om Samojedhundens stamfäder var renvallare och/eller draghundar just tack vare att många människor än idag klassar Samojedfolket som ett enda folkslag och tittar på en liten del av detta folk och många gånger kanske fokuset faller på Nenetserna som idag är den största gruppen och tror att det uteslutande är ifrån dessa folk som våra hundars stamfäder kommer ifrån. Men efter att mer grundligt ha tittat på varifrån bland annat expeditioners hundarna kom ifrån är det tydligt att det är från folkslag som levde längre öster ut, så som en viss del nenets (troligtvis icke renskötande), Selkuperna/Ostjak-samojederna och Samojedernas grannar Ostjakerna som våra hundars förfäder kommer ifrån. Överlevande expeditionshundar utgör majoriteten av rasens ursprungshundar.

SAMOJEDHALVÖN YAMAL

I många skrivna verk om Samojedhunden nämns Samojedhalvön Yamal. Då den både i dagligt tal och historiskt sett benämns som Samojedhalvön är det lätt att tro att ja här levde Samojedfolket och deras hundar, men var det verkligen så? Nja, Detta är ett mycket snävt sätt att beskriva dessa folkslags och deras hundars lokalisering. Visst lever det olika Samojedgrupper på Yamal men det levde också ett ännu större antal olika folkgrupper som kategoriserades in under Samojedfolket på otroligt mycket vidare geografiska områden i västra Sibirien än bara kring Yamal halvön. Dessutom stammar ju majoriteten av våra ursprungshundar från de mer nordöstliga områdena kring Ob och Yenissej floderna, vilket ger oss en helt annan geografisk ursprungsplats för våra hundar än Yamal halvön. Frågan är om överhuvudtaget någon av ursprungshundarna hämtades från Yamal halvön?!

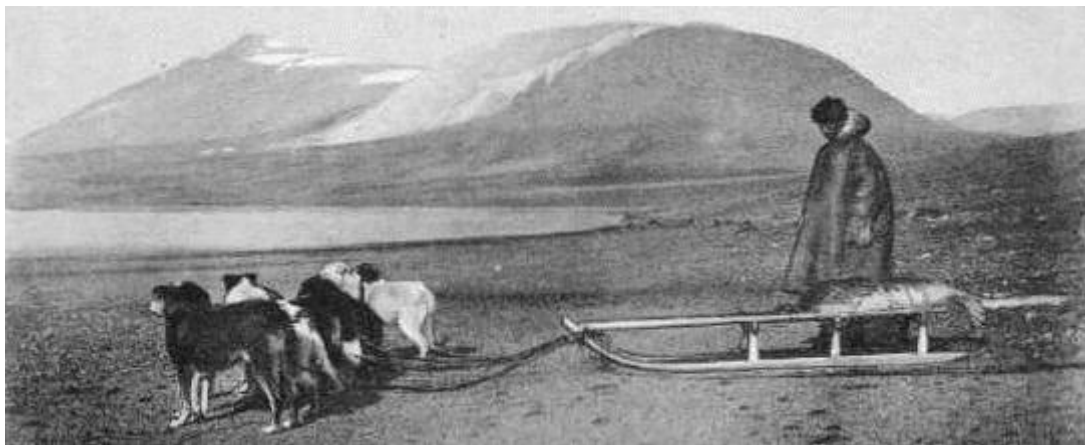
Majoriteten av ursprungshundarna var överlevande hundar efter diverse polarexpeditioner, så för att komma så nära sanningen som möjligt bör man titta på varifrån geografiskt hämtades dessa hundar, och vilken typ av hundar selekterades?

Alexander Tronheim som anlätades som hunduppköpare till många av expeditionerna reste i slutet av 1800-talet över den gamla postvägen i Tyumen till Beresowa för att köpa hundar, en liten gammal stad på vänster sida av Ob som redan på 1500-talet spelat en roll i koloniseringen av Sibirien. Här var runt december och Januari Samojejeder och Ostjaker från tundran och taigan samlade för att betala Yassak, en viss form av beskattning, också många hundar samlades, vilka:

1. Kom främst från området mellan Ob och Jenisej floderna.
2. Där levde bland annat Selkuper/Ostjaksamojejeder och Chanter/Ostjaker, samt ett antal Nenetser och Enetser.
3. Samojediska och Ostjakiska hundar beblandades.
4. Inför expeditionerna införskaffades goda draghundar från folkgrupper ur Samojed och Ostjak stammar.

SAMOJEDFOLKET VAR PRIMÄRT RENSKÖTARE?

Under många historiska beskrivningar framhåller många skribenter precis som man bör Samojedfolkets historia och kultur för att på så sätt dra paralleller till dessa folks hundars historia. På vissa ställen kan man läsa att Samojedfolket har varit renskötare sedan urminnes tider, i flera hundra till tusentals år. Många människor drar tyvärr dessa felaktiga slutsatser på vaga studier om polarfolken. Faktum är att dessa folk i begynnelsen var vildrens jägare, och vissa grupper jagade vildren så sent som ända in på 1800-1900-talet och vissa Samojegrupper gick över till renskötsel så sent som 1950 (alltså nästan 50 år efter det att Samojedhunden importerats till västvärlden). Även om många folkgrupper ur Samojedfolket tidigt började sin övergång från vildrensjakt till renskötsel så var det långt ifrån alla grupper som bytte försörjningssätt. Nenetserna som idag är den största gruppen bedrev i stor utsträckning renskötsel medans andra grupper inom nenetserna försörjde sig på jakt och fiske. Men historien berättar också för oss att det inte är Nenetserna som ensam är Samojedhundens ursprungliga uppfödare, utan många av ursprungshundarna kom kanske från andra folkgrupper ur de Samojediska och Ostjakiska folken. Framförallt verkar det som majoriteten av ursprungshundarna främst kom från de grupper som i större utsträckning hade behållit jägarkulturen och använde hunden som jaktkamrat och dragare. Många av ursprungshundarna hämtades bland annat från Nenetserna, Ostjakerna (grannar till Samojederna) och Selkuperna (Ostjaksamojederna).

Ovan: Samojed med sina draghundar!

- Arkeologer har funnit rester efter misstänkta tämjda renar för 2.500 år sedan, men dessa lämningar som påträffats i nära anslutning till människan kan ha olika förklaringar antingen är det lämningar efter jagade och fällda vildrenar eller kanske efter tämjda lockrenar som användes vid jakten på vildren för att locka till sig de vilda bytesdjuren. Tidigt hölls också några enstaka renar för mjölkens skull.
- Ända fram till 1700-talet var vildrenen generellt viktigare än tamrenen.

- Den verkliga domesticeringen av renen kan ha börjat så tidigt som på 1500-talet bland samerna men tros inte ha kommit igång ordentligt bland de sibiriska folken fören någon gång på 1600-talet.
- De första tamrenarna hölls i få exemplar, under denna tid var man förmodligen på grund av det låga antalet tamrenar inte beroende av renvallanda hundar än.
- Någon gång under 1700-talet då renhållning i stor skala började göra sitt intrång kan behovet av renhundar ha börjat komma.
- Vissa av Samoiedfolkets grupper övergick till renskötsel så sent som på 1950-talet.
- Alla folkslag och grupper övergick inte till renskötsel i större utsträckning. Många förblev jägare och fiskare.
- Alltså olika folkslag med olika försörjningssätt = olika kulturer och olika hundtyper för olika ändamål.
- När polarfararna selekterade hundar för sina expeditioner så letade de efter de dugligaste dragdjuren de kunde finna.
- Selektade polarfararna renhundar eller draghundar? Mest troligt är det nog att de selekterade hundar som redan användes som draghundar av urbefolkningen. Varför skaffa renhundar när det fanns riktiga draghundar att få?

Medan vissa folkslag gick från jakt och fiske till renskötseln så var det andra grupper som aldrig kom att förändra sitt försörjningssätt utan fortsatte att leva på jakt och fiske och hålla hundar för jakt och drag, på precis samma sätt som det fanns olika försörjnings sätt bland Tjuktjerna (Siberianhuskyns ursprungliga uppfödare) där också försörjningssätten varierade mellan jakt och fiske samt renskötsel. Och utifrån detta kan man dra följande slutsatser:

- En mängd olika kulturer och försörjningssätt.
- En mängd olika hundtyper för olika användningsområden.
- Renhundarna hölls ofta för sig, avskilt från drag och jakthundarna.

Något som här också bör beaktas är att de hundar som kom att utvecklas till renvallare så handlade det om en ytterst primitiv form av renvallning, renarna var fortfarande relativt vilda och ett vilt djur går sällan att valla även om man har en så renodlad vallhund som en bordercollie, vilda djur tenderar att skingra sig snarare än att samla sig. Dessutom måste även de djuren som skall vallas också vallas in, lära sig och tillåta sig att drivas innan man kan sätta hunden till detta arbete vilket betyder att hundens funktion som renvallare troligtvis utvecklades relativt långsamt.

SAMOJEDHUNDEN ÄR EN AV DE RENASTE HUNDRASER SOM FINNS IDAG!?

Nästan all litteratur som finns om Samoiedhunden vill nästan få oss att tro att våra hundars stamfäder kommer från en och samma liten sluten population hundar där alla var helt enhetliga och rent vita. Men för den som tycker detta låter romantiskt så är det inte riktigt så enkelt. Samoiedhundens förfäder var absolut ren i den bemärkelsen att de var av nordlig, Polar/Arktisk spetshunds modell och anpassning. Men man skall också komma ihåg att det i Sibirien förekom en mängd olika varianter av polara spetsar. Några av ursprungshundarna kom från vitt skilda geografiska områden, man hämtade med andra ord inte ursprungshundarna från en och samma liten sluten population utan från olika populationer med kravet att det skulle vara duktiga draghundar för expeditionerna. Här bör också nämnas att vissa sibiriska importörer gjordes också direkt från folken i Sibirien till exempelvis England, dock verkar det som många av dessa sibiriska importörer kom från snarlika geografiska områden som expeditionshundarna. Ytterligare en aspekt i detta var att alla hundar i begynnelsen inte vara enbart vita utan också, svarta, bruna, brokiga, fläckiga, gråa, m.m. Den helt vita färgen renodlades framför allt i England, bland annat skriver Mr Kilburn Scott (Som tillsammans med sin fru grundlade rasen i England) i en artikel på tidigt 1900-tal att man till och med avlivade valpar som föddes med fel färg för att på så sätt renodla den vita färgen.

I NYARE TID OCKSÅ ANVÄNDS SOM DRAGHUND, SAMOJEDFOLKET ANVÄNDE RENAR SOM DRAG DJUR HELT TILL FÖR ETT PAR HUNDRA ÅR SEDAN?

- En av myterna kring Samoiedhunden som draghund lyder ofta: I nyare tid också använd som draghund. Sattes till detta arbete av polarforskarna.....

Samoyede Travelers Moving by Sledge.

Circa mid-1700s'

Detta är ett felaktigt påstående som verkar bli mer och mer vanligt förekommande. Ju fler människor som berättar om rasen på detta sätt gör också att desto fler människor vilseleds i att tro att detta är en sanning, och då den inom vissa kretsar också är vedertagen. Vissa ägare av rasen presenteras kanske denna historiska bild av rasen utan att ifrågasätta faktan och sanningshalten i den. Faktum är som redan nämnts att olika folkgrupper inom Samojedfolket höll sig med olika typer av hundar för olika bruk. Och mest troligt är att majoriteten av ursprungshundarna tillhörde de så kallade jakt och draghundarna och inte renhundarna. Det är heller inte särskilt troligt att polarforskarna i första hand skulle ha selekterat renhundar som dragare då det fanns bättre dragdjur att få tag i, den typ av hundar som av urbefolkningen fortfarande användes som dragare. Många av de hundar som köptes upp av polarforskarna var redan inkörda som dragdjur, upptränade av polarfolken själva. Bland annat berättar Fritjof Nansen (norsk polarforskare som använde sig av samojediska och ostjakiska hundar under sina resor) om de hundar han fick från urbefolkningen i Sibirien om hur nästan alla hanhundar var kastrerade då urbefolkningen brukligt spände draglinan under magen och bak mellan benen på hundarna, vilket gjorde att det skavde på pungen och gav hundarna problem om de inte kastrerades. Hade det inte varit så att dessa hundar av urbefolkningen användes som dragare hade aldrig Nansen fått erfa denna stora mängd kastrerade hanhundar. Så med andra ord har Samojedhunden allt jämt genom historien använts som draghund (åtminstone ett antal tusen år tillbaka i tiden), detta är inget sentida påfund utan en historisk arbetsuppgift dessa hundar har haft.

Nyttjades våra hundars stamhundar som draghundar i Sibirien?

SVAR: JA!

1. Arkeologiska fynd har visat att hundarna har följt människorna från begynnelsen. Vilket innebär att hundarna fanns med i bilden i tusentals år innan polarfolken tämjde renen och kunde använda den som dragdjur.
2. Ett annat viktigt argument är att man i språkforskningen finner att ordet för rensläde egentligen betyder "Stor hundsläde".
3. I centrala Sibirien norr om Bajkalsjön för ca fyra tusen år sedan tror man att några av de första slädarna brukades. Gamla klippmålningar visar att det skall ha varit Samojederna och Korjakerna samt andra nomadstammar så som Tjuktjerna som skall ha tagit detta initiativ. Ryska forskare har dock kunnat påvisa användandet av slädhundar i nordvästra Sibirien så långt tillbaka som ca 7.000 år, detta med hjälp av arkeologisk forskning där man funnit lämningar efter hundar, selar och slädar. Med andra ord är funktionen som drag/slädhund flera tusen år gammal, medans funktionen som renvallare endast är någon eller några hundra år gammal.
4. I språket hos urbefolkningen från norr finns ett dussintals ord som beskriver dessa hundars polara kvaliteter och förmåga att verka i snö. Snöförhållandena och hundarnas kvaliteter är väldigt viktiga då

de är förutsättningarna för möjligheten att använda hundarna som transportmedel, och människorna behövde prata om det. (Primitive breeds – Perfect dogs, av: Vladimir Beregovoy och Jill Moore Porter).

Fritjof Nansen som använde Samojedhundar under sina polarexpeditioner omnämner att olika Samojedstammar hade olika hundtyper för olika syften, han nämner framför allt att de mer östligt levande Samojedstammarna hade de bästa draghundarna, och att det var från dessa stammar han hämtade de hundar som skulle dra honom mot polen. Även de övriga polarforskarna hämtade sina hundar från ungefär samma område som Nansen. Och det var framförallt polarforskarnas överlevande hundar som ligger till grund för dagens Samojedhundspopulation.

Hunden har alltid tidigt i historien varit det primära färdsmittlet hos samtliga arktiska och polara kulturer under vintertiden, så även hos Samojedfolket och dess grannfolk. Men när tamrenen togs i bruk (någon gång under 1600-1950-talet) fick man ytterligare ett djur som kunde brukas som dragdjur. Renen var billigare för många av de arktiska kulturerna att hålla som dragdjur då de åt enkel föda så som renlav på marken. Medan hunden krävde en kött diet vilket betyder att jägarna var tvungna att föra hem kött både till familjen och till hundarna. Detta är troligtvis en av anledningarna till att vissa stammar har kommit att nyttja renen som dragdjur i så stor utsträckning som de idag gör. Men traditionen att nyttja hunden som dragdjur levde fortfarande kvar även när tamrenen kom som konkurrent i denna uppgift. Renen var avsevärt billigare att hålla. Men känslan av ensamhet för renskötaren är allt för stark. Och dessutom var hunden oersättningsbar under jakt turerna då de nyttjades som dragare ut till de avlägsna jaktmarkerna för att sedan släppas lösa för att hjälpa till att lokalisera och ställa villebrådet och sedan när det var dags att vända hemåt återigen kunna spännas framför släden och nyttjas som dragare av det fällda villebrådet tillbaka. Enligt Vladimir Beregovoy's beskrivningar av ur samojedhundarna från Jamal Så nyttjas de än idag skiftande på sina håll som jägare, dragare och vallare.

Så olika folkgrupper ur Samojedfolket använde i senare tid både renar och hundar för att dra slädar beroende på kultur och försörjningssätt. Bl.a. kom vissa grupper ur Nenetserna på senare tid att använda sina hundar till att valla renarna, vilket tillåter ett färre antal människor att överskåda hundratals eller tusentals djur. I kontrast till detta kom andra av Samojedfolkets grupper, bl.a. icke renskötande Nenets och Enets, Selkuperna (Otiyak-Samojederna), tunguserna, med flera att fortsätta använda hundarna mer som dragdjur och till jakt än till vallning, då grupper ur dessa folkslag fortsatte att livnära sig på jakt och fiske. Det är känt att denna grupp (jakt och fiske kulturerna) lät sina renhjordar mer springa fritt, och samlade ihop dem under kortare perioder och/eller jagade dem som om de vore vilda djur (The Savvy Samoyed, av: Pat Hill Goodrich).

Förutom att hundarna under tusentals år tjänat polarfolket som dragare var det just denna egenskap och funktion som gjorde dem intressanta och livsnödvändiga för polarforskarna. Att nyttja Samojedfolkets hundar som dragare var inte något som dessa forskningsresenärer uppfann på egenhand, utan detta var något de lärde av Samojedfolket som redan nyttjat sina hundar som dragare under tusentals år.

Nedan ytterligare några historiska betydelsefulla beskrivningar angående hundtyperna och deras användningsområden:

- Smithsonian Institut rapporterar 1898 om Die Tungusen av Dr. B. Langkavel, som 1872 sa: ”De tältlevande Samojederna använde bara renar som dragdjur och hade hundarna för vallning, men nomad folket använde hundar som drag djur och varje individ kunde dra 2 – 3,5 pounds.” Olika Samojedstammar nyttjade olika djur som dragare.
- Fritjof Nansen som använde Samojedhundar under sina polarexpeditioner omnämner att olika Samojedstammar hade olika hundtyper för olika syften, han nämner framför allt att de mer östligt levande Samojedstammarna hade de bästa draghundarna, och att det var från dessa stammar han hämtade de hundar som skulle dra honom mot polen. Även de övriga polarforskarna hämtade sina hundar från ungefär samma område som Nansen. Och vi vet att det var framförallt polarforskarnas överlevande hundar som ligger till grunden för dagens Samojedhundspopulation.

- 1894 när Nansen planerade sin resa mot nordpolen engagerade han den Ryske upptäcktsresaren Baron von Toll (som hade använt dessa hundar under sin resa till Arktis) för att anskaffa hundar. Han i sin tur engagerade Alexander Tronheim att köpa trettio hundar. Och när han hörde att Trondheim tänkte köpa Ostjka hundar bad han att hundarna istället skulle köpas från västra Sibirien från de Tungusiska Samojedstammarna vars draghundar var bättre. Många efterföljande polarforskare kom att anskaffa sina hundar från Samma område.
- Både Nansen, Amundsen och flertalet andra polarforskare nämner skillnaderna och variationerna på de olika Samojedstammarnas hundar. De skillnader som polarforskarna såg hos hundarna stämde också överens med skillnaderna hos de Samojedstammor som ägde dem. Det var två typer av Samojedfolk – och var och en hade sin egen typ av hund. Nomad Samojederna hade den vita Bjelkiern som tjänade som jakt och draghund för sina ägare. Herdestammarna hade hundar av typen renvallare eller Älghunds typ. Några var vita, några var svarta och vita, och vissa bruna och vita. Böckerna *Dogs of All Nations* av: Count Henry de Blyandt, *Vegas färd kring Asiens kust* av: Nordenskiöld, *Fram över polarhavet* av: F. Nansen, *Nordost passagen* av: R. Amundsen, med flera, bekräftar alla denna klassificering av nomaderna med sina vita jakt och drag hundar och renherdes stammarna med sina mindre renvallar typ av hundar, vilka var antingen vita eller vita med svarta eller bruna fläckar och vägde 30-50 pounds.
- Genom rapporter från forskare och expeditioner som sents till *The Smithsonian Institution* grundades The Peabody och The British Zoological Society. Flertaliga beskrivningar har givits om de olika förekommande varianterna av hundar som förekom över de Sibiriska områdena. En av dessa beskrivningar handlar om vita slädhundar anspända sida vid sida för att dra prämar på Jenisej floden.
- En annan tysk polar forskare berättade 1892 om folket i detta område. Han förkunnade att det var två typer av folkstammar: hund folket som inte hade några renar och renfolket som inte hade några hundar. De två olika folken stred konstant tack vare att hundarna dödade renarna och sedan dödade renfolket hundarna. Dessa hundar var beskrivna som vita och ganska trevliga, men som fruktansvärda jägare. Deras hastighet imponerade djupt på expeditionen. (ur boken: The New Samoyed).
- Trots dagens amfibiefordon och snöskotrar kan de sovjetiska nordosregionernas infödda befolkning – nenetser, selkuper, ostjaker, naganasaner, tjuktjerna, eskimåer, jakuter, korjaker, itelmener och nivcher - inte föreställa sig ett liv utan hundspann vintertid. Draghundarna är pålitliga och uthålliga och till skillnad från maskiner har de förmågan att finna den säkraste vägen i polarnattens mörker, i snöstorm, bland isblock och svag is. (Kynnolg, Ludmilla). Ludmilla skriver också i en artikel på 1980-talet om att de Samojedeiska hundarna var de främsta draghundarna i Sibirien.

Till vänster: Antarctic Buck en av våra främsta ursprungshundar, överlevande expeditionshund efter någon av de Antarktiska polarexpeditioner med sydpolen som mål.

RASNAMNET I FÖRHÅLLANDE TILL DET HISTORISKA PERSPEKTIVET.

Att rasen idag benämns Samojedhund kan lätt vilseleda människor att tro att dessa hundar uteslutande är framavlade av de samojediska folken. Men mycket i historien tyder på att framförallt både Samojediska och Ostjakiska folkslags hundar ligger bakom etableringen av rasen. I Norden exempelvis kallades dessa hundar ömsom Samojedhund ömsom Ostjakhund och i den norska litteraturen i NKK's (Norska kennelklubben) tidsskrift och stamböcker benämndes den länge som Samojedhund, Ostjakhund, Samojedhund/Ostjakhund, Ostjakhund (Samojedhund), omvartannat förekom dessa benämningar i deras stambokföring ända framåt mitten av 1900-talet. Likaså förekom benämningarna i den Svenska litteraturen, men här övergick man dock något tidigare till att benämna dem mer enhetligt som Samojedhund, kanske inspirerade av den Engelsak benämningen för rasen.

I den Engelska litteraturen kan man läsa om hur Mr Killburn Scott döpte rasen efter det folkslag som fött upp dem. Detta verkar dock vara en historia man har romantiserat en del. Visst var han i Sibirien och besökte någon av de Samojediska folkslagen i Archangels området och likaså tog han en hund med sig därifrån. Här menar jag att han döpte rasen efter det folkslag som han mött i Sibirien men inte efter det folkslag som majoriteten av ursprungshundarna kommer ifrån. Majoriteten av ursprungshundarna, expeditionshundarna, likväl som även några av de direkt importerade hundarna kom från ett område långt mer öster ut och från folkslag som Mr Killburn Scott aldrig träffade. Så påståendet att han skall ha döpt rasen efter det folkslag som fött upp dem är en sanning med modifikation. Den Samojediska folkgrupp som Mr Killburn Scott mött beskriver han som ett renskötande folk med främst renvallande hundar. Detta är troligtvis en av orsakerna till iden om den renvallande samojedhunden som spridits vida runt i världen. Det intressanta i detta är att de folkgrupper som majoriteten av hundarna stammar efter troligtvis till större del kommer från de folkgrupper som livnärde sig i stor utsträckning av jakt och fiske. Det geografiska området som ursprungshundarna stammar ifrån bebos inte uteslutande av samojediska folkgrupper utan också av ostjakiska folkgrupper. Detta är ytterligare en intressant aspekt i rasnamnet då det troligtvis var både samojediska och ostjakiska hundar som ligger bakom etableringen av rasen. Rasen skulle ju i och för sig lika gärna kunna ha benämnts Ostjakhund som Samojedhund. I etableringen av rasnamnet hade nog troligtvis engelsmännen stort inflytande. Med detta vill jag mena att påståendet ”att rasen fått sitt namn efter det folkslag som fött upp dem” inte är riktigt hela sanningen. Utan sanningen är den att rasen fått sitt namn efter den typ av folkslag som Mr Killburn Scott av en händelse stötte på under sin vistelse i Sibirien. Här bör också nämnas att den hund som Mr Killburn Scott tog med sig efter sitt besök i Sibirien är kanske det enda inslaget av den renvallande typen bland ursprungshundarna.

”DET HÄNGER IHOP OCH DET RÖR PÅ SIG”

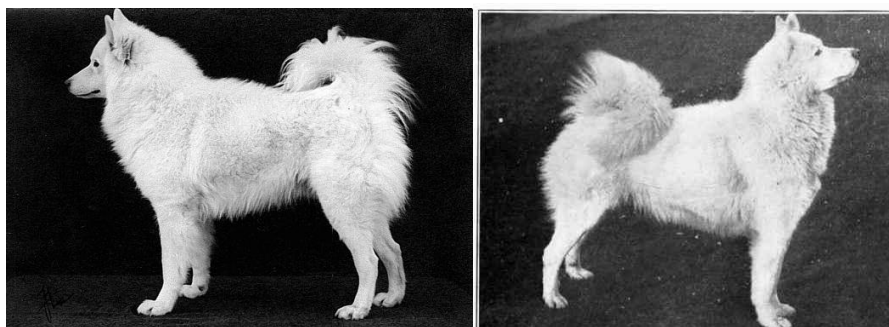
Det hänger ihop och det rör på sig så skriver Kerstin Eidlitz Kuoljok om sammanhanget i den historiska kartläggningen kring de Nordsamojediska folken. Hon menar också att kulturforskningen ofta på ett olyckligt sätt har slagit sönder verkligheten och studerat den som bitar. Detta är också mycket vanligt och tydligt när det gäller Samojedhundens historia och ursprung. Många människor plockar tyvärr ofta lösa bitar ur livet och de historiska händelserna i Sibirien och studerar dem var och ett för sig istället för att sätta in dem i sitt sammanhang och studera hur de hänger ihop och påverkar varandra, för att slutligen komma fram till en djupare förståelse kring varför och hur olika bitar hänger ihop.

Häri ligger troligtvis mycket av anledningen till de vida spridda felaktigheter och missuppfattningar som skrivs om rasen världen runt. Kanske kallar man det för samojeder (folkslaget) och visar en bild hur de färdas med renar och en hund som följer bredvid, kanske får detta vissa människor att tro att detta är en bild som visar hur livet i forna västra sibirien såg ut överallt över det oändligt stora geografiska området. Kanske glömmes dessa människor bort att denna bild symboliserar endast en viss folkgrupp och en av de kulturer och levnadssätt som förekom över västra Sibirien. Här måste man också förstå att allt hänger ihop samtidigt som det rör på sig, alla människor levde inte på samma sätt och efter samma försörjningssätt utan detta var vida skiftande från folkgrupp till folkgrupp. Sedan skall vi också lägga till att det liv de Samojediska och Ostjakiska folkgrupperna idag lever och den Geografiska spridning de idag uppvisar inte är det samma som dåtidens förhållanden då rasens ursprungshundar hämtades från Sibirien. Under de senaste 100 åren efter det att stamhundarna till rasen togs ut från Sibirien har mycket hänt både vad det gäller livsförhållanden och den geografiska spridningen, både på gott och ont bland de polara folken. Med detta vill jag mena att vi INTE kan få en förståelse för samojedhundens urprung genom att titta på hur polarfolken idag lever utan vi måste bläddra tillbaka till och titta på hur de levde under tiden innan ursprungshundarna hämtades från Sibirien för att komma sanningen relativt nära.

VILKEN SANNING MAN ÄN VÄLJER ATT TRO PÅ...

Vilken Sanning man än väljer att tro på, draghunden, renvallaren eller både och i en och samma hund så handlar det om vida ursprungliga bruksområden och inte om att hunden likväl kan vara en ren sällskaps-/utställningshund som en draghund. Det är fortfarande en Polarhund och en arbetande sådan. En Polar brukshund som många väljer att kalla det.

EN KORT SAMMANFATTNING.

Ovan: Till vänster "Lobi" troligen en av de sista Sibiriska importerna som gjordes. Till höger "Houdin" även han en av de viktigaste ursprungshundarna för rasen genetiskt sett. Denna hund är en överlevande expeditionshund som kom till England och där ligger till grunden för en stor del av rasetableringen.

- Samoiedfolket bestod av en mängd olika folkslag, nationer, kulturer och försörjningsätt.
- Lika många kulturer och försörjningsätt som förekom bland Samoiedfolket, så förekom också lika många olika hundtyper.
- Olika hundar för olika uppgifter.

- Jakthund i begynnelsen
- Tidigt kom också uppgiften som draghund.
- Likaså kom uppgiften som klövje/bärhund tidigt.
- Jakt och dragfunktionen hör ihop.
- Renvallarna hölls ofta för sig.

- Vanligt med konflikter mellan ren och hundfolken.
- Jakt och draghundarna ofta större och renhundarna mindre och mer långhåriga.
- Några exemplar hämtades direkt från polarfolken i sibirien till västvärlden men majoriteten av ursprungshundarna kommer från expeditionerna. Polarforskarna hämtade sina hundar från de mer östligt levande samoied stammarna, bland annat Nenetserna, Enetserna, Selkuperna och Ostjakerna, dessa folkslag försörjde sig mestadels på jakt och fiske och höll troligt framförallt jakt och draghunds typen.
- Expeditionerna selekterade troligtvis framförallt hundar som av urbefolkningen nyttjades som draghundar. Varför skaffa renhundar när det fanns draghundar att få?

"Så sett i ett längre historiskt perspektiv är Samoiedhunden en genuin jakt och draghund."